Schoolerfgoed = slim erfgoed!

Ria Christens – CEAH

Joris Colla – KADOC-KU LEUVEN

Leen Alaerts - UCLL

Dag van de cultuureducatie

'Erfgoed is' 11.03.2021

SLIMERFGOED.BE

Cultureel Erfgoed Annuntiaten Heverlee

KU LEUVEN KADOC

UC Leuven Limburg MOVING MINDS

Project voor cultureel-erfgoedwerking op landelijk niveau

- Sept. 2019- aug. 2021
- Financiering binnen Vlaamse Erfgoeddecreet
- Cultureel erfgoed annuntiaten Heverlee en KADOC-KU Leuven

'Slim'erfgoed : **projectnaam** verwijst naar het erfgoed en naar de omgang met het erfgoed

Schoolerfgoed staat centraal

- **Maatschappelijk en pedagogisch** potentieel groot
- **Veelsoortig** en **massaal** beschikbaar
- **Ter plaatse** inzetbaar, leent zich tot **laagdrempelig gebruik**
- <>Zorg is **complex** en **niet omkaderd**
- <>Wat is het **aanbod**, wat zijn de **noden**?
- <>De onderwijs- en erfgoedsector kennen elkaar onvoldoende. Ander werkveld en hanteren ander jargon
- Projectmatige samenwerking: versplintering, niet duurzaam

I. Wat kan ik ermee in het onderwijs?

Erfgoed is een effectief instrument om in het **leerplichtonderwijs** te werken aan sleutelcompetenties: burgerschap, historisch bewustzijn, ondernemingszin, cultureel bewustzijn en expressie

Zie hiervoor het multilateriaal Comeniusproject Aqueduct – dat toonde dit al aan 2011 – mooie inspiratiebundel

I. Schoolerfgoed: extra troeven

- Ter plaatse beschikbaar (Corona!)
- Laagdrempelig (minimumfactuur)
- Herkenbaar voor leerlingen: ervaringen van leeftijdgenoten, herkenbare plekken, situaties
- Bevordert sociale cohesie om met alle leerlingen te werken rond het erfgoed van hun school <> doelgroepenwerking

I. Schoolerfgoed: extra troeven

- **verrassend gevarieerd**
- Een beschermd schoolgebouw; dorpsgezicht; typische buitenaanleg;
- Een beeld, een grot of een kunstwerk op school;
- Oud (en minder oud) didactisch materiaal: een wereldbol, een kroontjespen, leien en griffels, een venndiagram…;
- Maar ook gebruiken of tradities op school (vb. Veltem);
- Verhalen van en over de leerkrachten…;
- Jaarlijkse rituelen of gewoontes op de school

I. Schoolerfgoed: extra troeven

- Je kan kinderen met authentiek materiaal laten werken
- Je laat hen opnieuw met andere ogen kijken naar de plek waar ze school lopen
- Je kan leerlingen zelf onderzoeker laten worden

I. Schoolerfgoed: maatschappelijk relevant

- Een school heeft haar wortels in het verleden. Haar erfgoed is wezenlijk **maatschappelijk relevant.** Het bevat aanknopingspunten om thema's als gender, inclusie, diversiteit ter sprake te brengen
- Het kan gaan om **topstukken** die een school trots bewaart,
  maar ook om **alledaags** erfgoed
- Ook schurend erfgoed

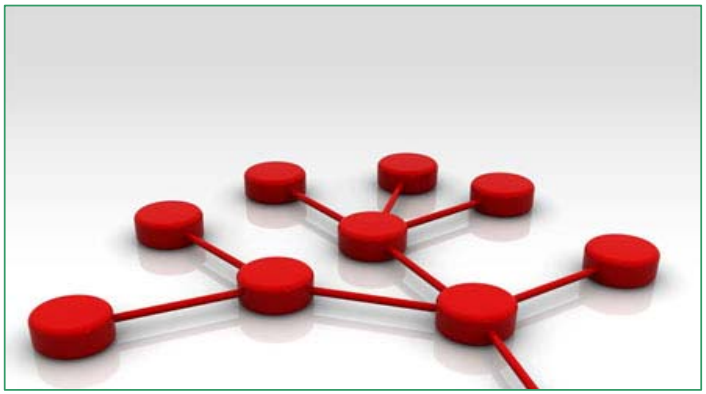
Doelstellingen project Slimerfgoed

- **Cross sectoraal** te werken: erfgoed- en onderwijsactoren connecteren
- **Nieuwe expertise** rond schoolerfgoed ontwikkelen
- **Volwaardige partnerschappen**
- **Bestaande expertise** en inspiratie systematisch meenemen: didactische en erfgoedexpertise!
- **Alle erfgoedfuncties** aan bod laten komen : herkennen en verzamelen, behouden en borgen, onderzoeken, presenteren en toeleiden, participeren
- **Alle soorten schoolerfgoed**: we betrekken er ook het onroerend erfgoed bij en het immaterieel erfgoed
- Verduurzaming!

Open netwerk model

- **Vertrekpunt**: partnerschap met tien partners
- Proeftuinen: leidde tot **aansluiting** nieuwe **erfgoed- en onderwijspartners**

Heilig Graf
Turnhout - secundair onderwijs
voorsprong op morgen

BRUGGE ERFGOED CEL

okan

ERFGOEDCEL LEUVEN

UC Leuven Limburg
MOVING MINDS

CAG
Centrum Agrarische Geschiedenis

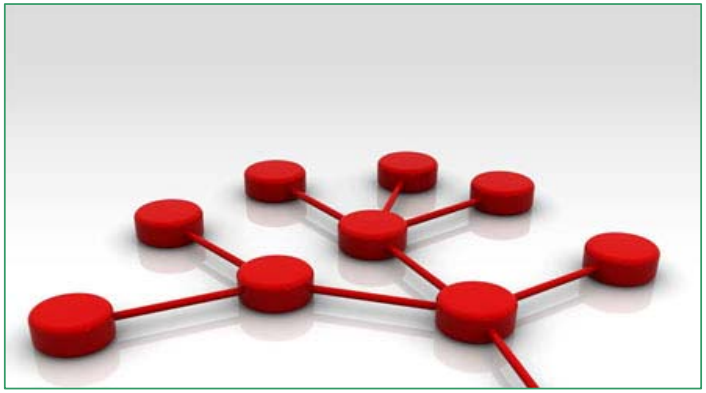
histories

k.ERF

DOMINIEK SAVIO

Open netwerk model

- Het netwerk groeit
- Nieuwe partners hebben aansluiting gezocht en verlenen actief medewerking aan de proeftuinen
- Dat principe zal worden doorgetrokken naar het platform
- Regionale spreiding en thematische focus

BIE
BROERE - RADAR - TERF
UIT IN MIDWEST

Open netwerk model

- Projectjaar 2 : 11 nieuwe erfgoed- en onderwijspartners

CANON CULTUURCEL

Mater Dei-Instituut Sint-Pieters-Woluwe

AMVB ARCHIEF EN MUSEUM VOOR HET VLAAMS LEVEN TE BRUSSEL

IMELDA INSTITUUT.

faro VLAAMS STEUNPUNT VOOR CULTUREEL ERFGOED

erfgoed brussel

ERF GOED NOORDER KEMPEN

RAS BASISSCHOOL ANDERLECHT

KATHOLIEK ONDERWIJS .VLAANDEREN

ERFGOEDKLASSEN & BURGERSCHAP

DE TELESCOOP een warme reis naar de toekomst

Slimerfgoed.be

2 proeftuinen (zo goed als) afgerond

- PT 1‘**Intercultureel werken met schoolerfgoed**’
  - Onderzoeksfunctie
  - Okan HHK- NT2 CLT - UCLL
- PT 2‘**Buitengewoon waardevol**’:
  -Naar een waardering van het erfgoed van een school voor buitengewoon onderwijs
  -Herkennen en verzamelen
  -Dominiek Savio Gits

2 proeftuinen lopend

- PT 3 ‘**Iedereen archivaris**’: hoe een duurzame erfgoedwerking opzetten met vrijwilligers op school?
  -Behoud en beheer
  -H. Graf Turnhout
- PT 4 ‘**School vol verhalen / school zonder geheugen**’: --Leerlingen in Brusselse scholen maken de identiteit van hun school expliciet

Opzet en verloop sessie

Bruikbare resultaten van de voltooide proeftuinen delen

Werkwijze van de lopende proeftuinen toelichten

Kennismaking platform

> Joris Colla zal jullie laten kennismaken met het platform, de bijna voltooide proeftuin 2 en de net opgestarte proeftuin 3

>Leen Alaerts zal met jullie in de tools van proeftuin 1 duiken en de ontwerpprincipes van proeftuin 4 toelichten.

II. Proeftuinen erfgoedzorg

- Educatieve inzet van schoolerfgoed vraagt een goede erfgoedzorg
- Weinig scholen hebben een structurele erfgoedwerking, maar veel scholen zijn geïnteresseerd om daar werk van te maken
- Uitdagingen:
  - Gebrek aan mensen en middelen
  - Nood aan advies en ondersteuning

II. Proeftuin 2: ‘Buitengewoon waardevol’

- Erfgoedfunctie ‘herkennen en verzamelen’
- Waardering van het erfgoed van een school voor buitengewoon onderwijs > Dominiek Savio Gits
- Erfgoedpartners:
  - Erfgoedcel Brugge
  - BIE Midwest:
    - Erfgoedcel TERF
    - Intergemeentelijke Archiefdienst Midwest

II. Proeftuin 2: ‘Buitengewoon waardevol’

- Dominiek Savio:
  - °1958
  - Basis- en secundair onderwijs voor kinderen met een neuro-motorische beperking + zorg- en ondersteuningsaanbod (brugfunctie onderwijs-zorg)
  - Onderdeel van Groep Gidts
  - Bestaande erfgoedwerking met vrijwilligers
- Rijk en divers erfgoed: onroerend, roerend, immaterieel
- Specifieke context: afbraak van ’t Withuys (°1972) > problematiek van waardering, selectie, herbestemming!

II. Proeftuin 2: ‘Buitengewoon waardevol’

- Voorbereiding (najaar 2019):
  - Prospectie en identificatie erfgoedgehelen
  - Vastleggen interne workflows
- Startsessie (10 januari 2020):
  - Drie gesprekstafels
- Implementatie resultaten (2020-2021):
  - Impact corona
- Forumgesprek (2021, datum nog te bepalen)

Startsessie: gesprekstafels

Participatief waarderen, met aandacht voor verschillende perspectieven en verhalen: (oud-)medewerkers en vrijwilligers Dominiek Savio (erfgoedgemeenschap), medewerkers Slimerfgoed-partners, medewerkers van andere erfgoedorganisaties en onderwijsinstellingen, academische experts, beleidsmakers

Wat is waardevol en wat niet?
Waarom is iets al dan niet waardevol?
Wat kunnen we ermee doen?

→ **Waarderingscriteria vastleggen en prioriteiten bepalen**

‘Schatten op zolder? Het papieren archief’

Bijzondere aandacht voor serie cliëntendossiers

‘Savio in beeld. Het audiovisueel erfgoed’

Foto- en filmmateriaal: beperkte fysieke en grote digitale collectie

‘Souvenirs of historisch waardevol? Het museaal erfgoed’

Objecten gerelateerd aan onderwijs, ergo- en kinesitherapie

Implementatie

‘Schatten op zolder? Het papieren archief’

- Cliëntendossiers: waarderingscriterium + her-bestemming naar gemeentearchief
- Nieuwe archiefruimte binnen Dominiek Savio

‘Savio in beeld. Het audiovisueel erfgoed’

- Afsprakenkader waardering en duurzame bewaring
- Problematiek digitale preservatie

‘Souvenirs of historisch waardevol? Het museaal erfgoed’

- Inpakdagen Withuys
- 131 objecten geregistreerd en gefotografeerd > erfgoeddatabanken
- 360°-opnames > ErfgoedApp

II. Proeftuin 2: ‘Buitengewoon waardevol’

- Afsluitend forumgesprek in 2021
- Methodieken en tools delen
- Verdere uitbouw erfgoedzorg Dominiek Savio, vrijwilligerswerking
- Valorisatie:
  - Publieksgericht: bv. bezoekerscentrum, Facebook
  - Onderzoeksmatig
  - Educatief

II. Proeftuin 3: ‘Iedereen archivaris’

- Erfgoedfunctie ‘behouden en borgen’
- Uitbouw van een duurzame erfgoedwerking op school met vrijwilligers > Heilig-Grafinstituut Turnhout
- Erfgoedpartners:
  - Erfgoedcel k.ERF
  - Erfgoedcel Noorderkempen
  - Histories

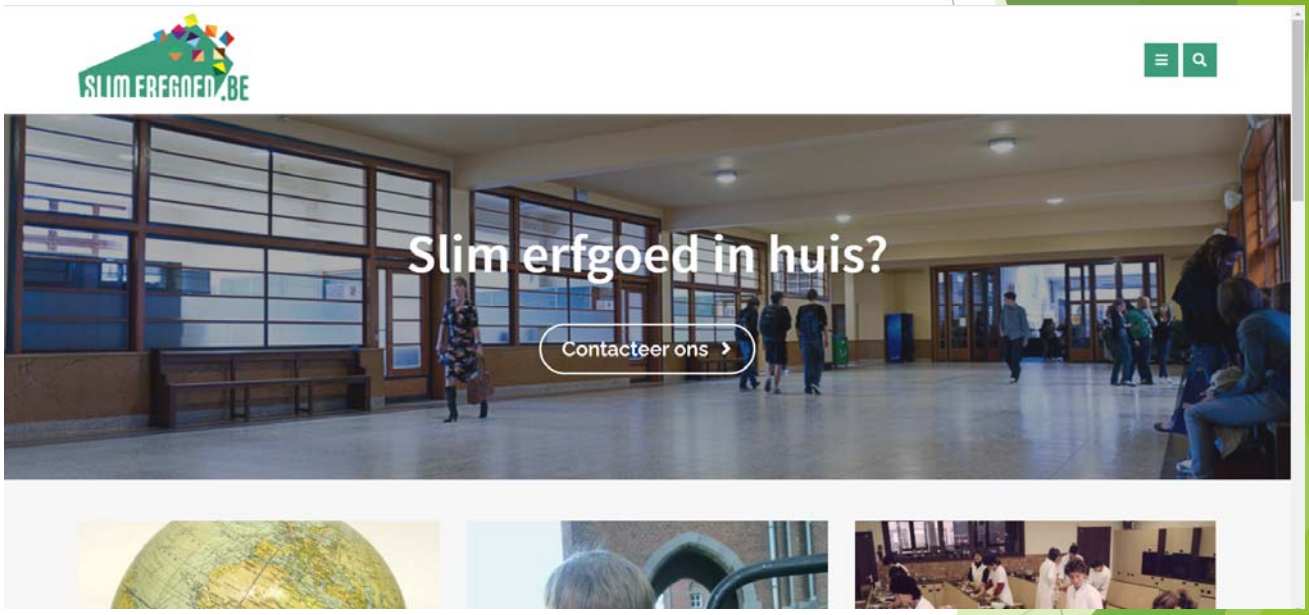
II. Proeftuin 3: ‘Iedereen archivaris’

- Wordt momenteel opgestart
- Diverse aspecten van vrijwilligerswerking:
  - Rekruteren
  - Definiëren van takenpakketten
  - Opleiden
  - Ondersteunen
  - Motiveren
  - …

III. Onlineplatform Slimerfgoed.be

- Kennismaken met schoolerfgoed, inspirerende projecten, leermiddelen en tools, erfgoedorganisaties met een ondersteuningsaanbod, …
- Resultaten van de Slimerfgoed-proeftuinen
- Contacteer ons om uw schoolerfgoed, project, leermiddel, … aan te melden!

Onlineplatform Slimerfgoed.be

Home / Schoolerfgoed / Zoek schoolerfgoed

Schoolerfgoed

Schoolerfgoed is zeer gevarieerd: van een beschermd patrimonium over een karakteristieke buitenaanleg, tot een bijzondere kunst- en beeldencollectie. Ook een wereldbol, kroontjespen, een venndiagram, digitale agenda, de Honderd Dagenviering of de verhalen van en over leerkrachten behoren tot het collectieve geheugen van een generatie.

Zoek

Filters

Type

- Archief (13)
- Patrimonium (11)
- Bibliotheek (8)
- Museale collectie (7)
- Immaterieel erfgoed (2)

Bewaarplaats

- Cultureel erfgoed annuntiaten Heverlee (8)
- KADOC-KU Leuven (6)
- Erfgoedhuis zusters van Liefde JM (2)
- Busleyden Atheneum, Campus Pitzemburg (1)
- Centrum voor Historische Pedagogiek (1)
- Documentatiecentrum Vlaams-Brabant (1)
- Erfgoedcel Brugge (1)
- Heilig Graf Turnhout (1)
- Heilig Graf Turnhout - Archief en Collectie (1)
- Koninklijk Atheneum Deurne (1)

Locatie

- Kloostersstraat 28 , 2300 Turnhout (1)

1 van 2 *1–25 van 31* Volgende

Sorteer op Titel oplopend

Patrimonium Sint-Norbertusschool Schoolerfgoed

Patrimonium Heilig Hartinstituut Schoolerfgoed

Erfgoed landbouwhuishoudschool Heilig Hartinstituut Schoolerfgoed

Historisch Archief Onze-Lieve-Vrouw-ten-Doorn Schoolerfgoed

Onlineplatform Slimerfgoed.be

Leermiddelen

Je wilt met schoolerfgoed aan de slag in de klas. Je bent op zoek naar materiaal dat je rechtstreeks in de klas kan gebruiken? Doorzoek het aanbod voor basis- en secundair onderwijs hier.

Zoek

Filters

Soort

- ☐ Downloadbaar lesmateriaal (5)
- ☐ Afbeelding van werkblaadjes (1)
- ☐ Educatief pakket (1)
- ☐ Pdf (1)
- ☐ Website, blog of databank (1)

Doelpubliek

- ☐ Eerstejaars secundair onderwijs (A- en B-stroom) (1)
- ☐ Leerkrachten eerste graad secundair (A-stroom) (1)
- ☐ Leerlingen (1)
- ☐ Leraren eerste graad secundair onderwijs (1)

1 van 1 *1–9 van 9*

Sorteer op Titel oplopend

Educatief pakket intercultureel werken met erfgoed - gezondheidszorg. Leermiddel

Educatief pakket intercultureel werken met erfgoed - kleding Leermiddel

Educatief pakket Intercultureel werken met erfgoed in SO - tandzorg Leermiddel

Educatief pakket intercultureel werken met erfgoed overgangsrituelen Leermiddel

Onlineplatform Slimerfgoed.be

Home / Schoolerfgoed / Thema's

Thema's

voeding

Lees meer

buitengewoon onderwijs

Lees meer

didactisch materiaal

Lees meer

oorlog

Lees meer

vrijwilligerswerking

Lees meer

Proeftuin 1
Van pilootproject tot ontwerpprincipes

Pilootproject Twinning

Lerarenopleiding – NT2 of OKAN

Partners: Cultureel erfgoed Annuntiaten, UCLL - OKAN Kessel-lo, CLT NT2

Locatie: site Heilig-Hart-Heverlee

Thema: Voeding en huishoudkunde

Wanneer: 2019

- 10 oktober: NT2
- 11 oktober: OKAN

Intro: Carrousel

- Van welke soort muziek houd je?
- Kijk je soms televisie? Wat kijk je graag? Welke film, programma, reportage vind je goed?
- Speel je soms een (gezelschap)spel of game? Welk spel speel je graag?
- Sport je? Welke sport doe je?
- Wie is jouw beste vriend? Wat vind je fijn aan deze vriend?
- Welke feestdag is voor jou heel belangrijk? Hoe vier je die feestdag?
- Wat wilde je worden toen je klein was? (job)
- Wat zou je doen als je heel rijk zou zijn?

NT2: Hoekenwerk

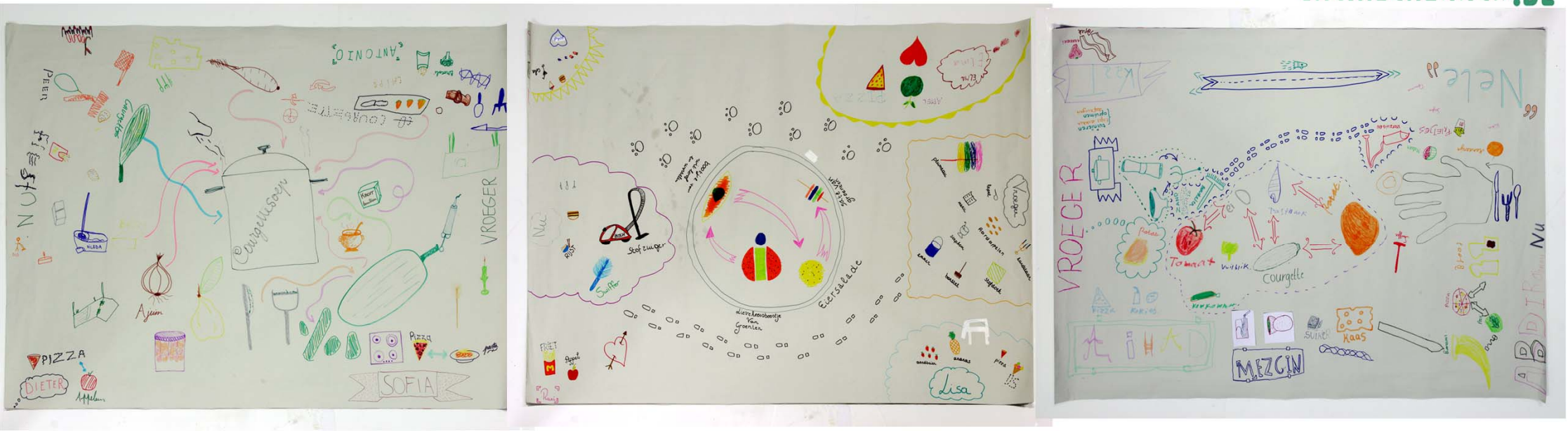
STAP 1: Jouw voedingsgewoontes

STAP 2: Gelijkenissen en verschillen

STAP 3: Vroeger

THEMA: BEWARING
STAP 1: JOUW VOEDINGSGEWOONTES
Hoe bewaar je voeding thuis?
STAP 2: GELIJKENISSEN EN VERSCHILLEN
Welke verschillen zijn er wereldwijd in bewaring?
STAP 3: VROEGER
Hoe werd voeding vroeger bewaard?

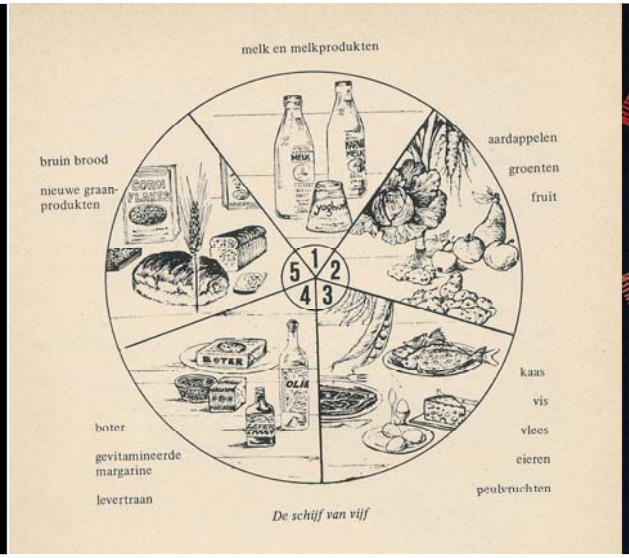

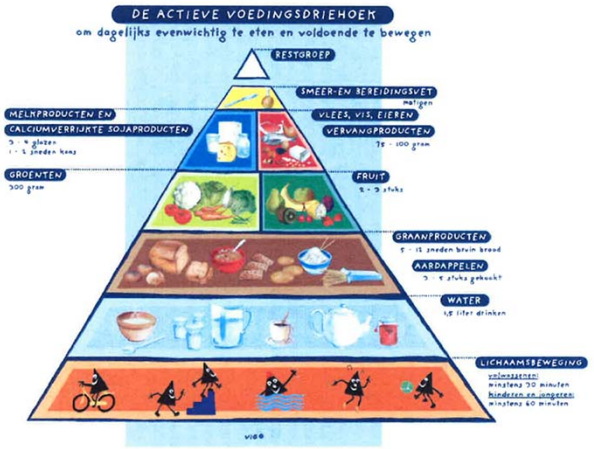
OKAN: Flipshart Ninja

IEDER tekent + schrijft iets op de flipshart over thema

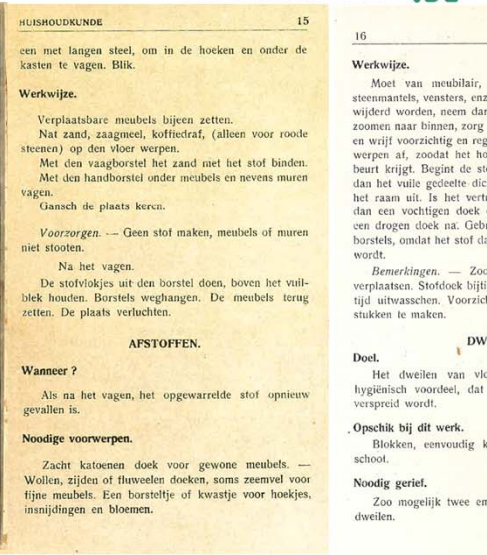

Voedingsgewoontes
Hoe gezond eet jij?
Wat vond België gezond?
Hoe evolueerden onze eetgewoontes?
Gelijkenissen & verschillen

HUISHOUDKUNDE 15

een met langen steel, om in de hoeken en onder de kasten te vagen. Blik.

Werkwijze.

Verplaatsbare meubels bijeen zetten.

Nat zand, zaagmeel, koffiedraf, (alleen voor roode steenen) op den vloer werpen.

Met den vaagborstel het zand met het stof binden.

Met den handborstel onder meubels en nevens muren vagen.

Gansch de plaats kere.n.

Voorzorgen. — Geen stof maken, meubels of muren niet stooten.

Na het vagen.

De stofvlokjes uit den borstel doen, boven het vuilblek houden. Borstels weghangen. De meubels terug zetten. De plaats verluchten.

AFSTOFFEN.

Wanneer ?

Als na het vagen, het opgewarrelde stof opnieuw gevallen is.

Noodige voorwerpen.

Zacht katoenen doek voor gewone meubels. — Wollen, zijden of fluweelen doeken, soms zeemvel voor fijne meubels. Een borsteltje of kwastje voor hoekjes, insnijdingen en bloemen.

16

Werkwijze.

Moet van meubilair, steenmantels, vensters, enz wijderd worden, neem dar zoomen naar binnen, zorg en wrijft voorzichtig en reg werpen af, zoodat het ho beurt krijgt. Begint de st dan het vuile gedeelte dic het raam uit. Is het vert dan een vochtigen doek een drogen doek na. Geb borstels, omdat het stof da wordt.

Bemerkingen. — Zoo verplaatsen. Stofdoek bijti tijd uitwasschen. Voorzich stukken te maken.

DW

Doel.

Het dweilen van vlo hygiënisch voordeel, dat verspreid wordt.

Opschik bij dit werk.

Blokken, eenvoudig k school.

Noodig gerief.

Zoo mogelijk twee en dweilen.

Huishouden
Welke taken neem jij op?
Welke huishoudapparaten?
Hoe werd vroeger gepoetst?
Gelijkenissen & verschillen

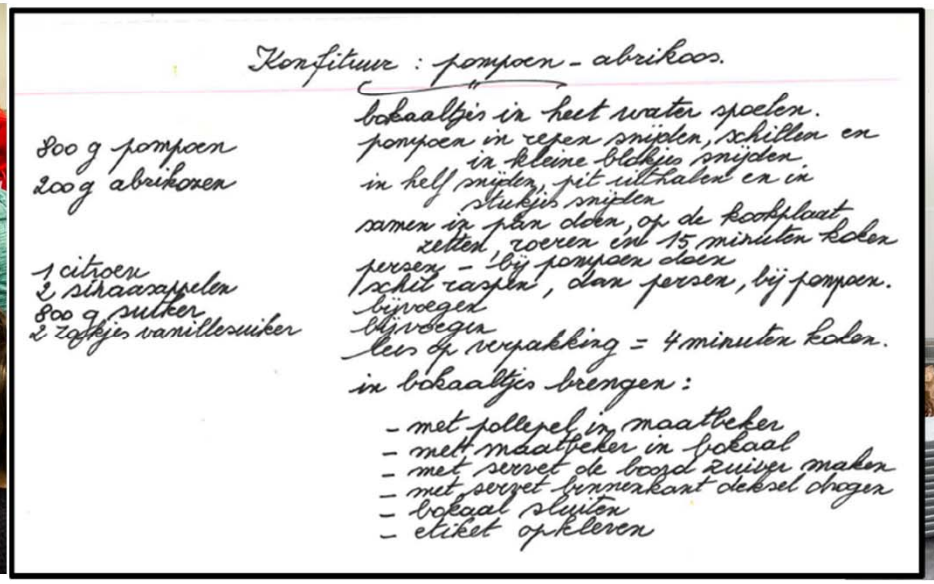

Etiquette
Wat vinden ze bij jou thuis onbeleefd?
Welke beleeftijdsvormen waren er vroeger?
Hoe werd vroeger gepoetst?
Gelijkenissen & verschillen

Konfituur : pompoen - abrikoos.

800 g pompoen
200 g abrikozen

1 citroen
2 stevige appelen
800 g suiker
2 zakjes vanillesuiker

bokaaltjes in heet water spoelen.
pompoen in reepjes snijden, schillen en in kleine blokjes snijden.
in helften snijden, pit uithalen en in stukjes snijden
samen in pan doen, op de kookplaat zetten, roeren en 15 minuten koken
persen - bij pompoen doen
schil raspen, dan persen, bij pompoen.
bijvoegen
laat op verpakking = 4 minuten koken.
in bokaaltjes brengen :

- met pollepel in maatbeker
- met maatbeker in bokaal
- met servet de boord ruiven maken
- met servet binnenkant deksel drogen
- bokaal sluiten
- etiket opkleven

Bewaren
Hoe bewaarden mensen hun voedsel?
Gelei-zuur-pureren – suikeren
Aan de slag

Ontwerpprincipes

Intercultureel werken met erfgoed in secundair onderwijs

Piloot – stuurgroep - literatuur

9 principes

1. Kies voor een verbindend thema
2. Kies concreet, ondergewaardeerd, lokaal en veelvormig erfgoed
3. Bouw meerdere perspectieven in
4. Maak de diversiteit in de klas zichtbaar
5. Creëer fysiek een veilige ruimte of ‘forum’
6.. Bespreek verwachtingen en gespreksregels
7. Geef identiteit verschillende lagen
8. Streef naar gelijkwaardigheid, niet naar gelijkheid
9. Creëer een meertalige leeromgeving

1. Kies voor een verbindend thema

- Vermijd Eurocentrisme: “stad in de middeleeuwen” “de moskee”
- Vertrek van menselijke behoeften die iedereen deelt
- Vb. voeding, veiligheid, huisvesting, samenhorigheid, spiritualiteit, onderwijs, zorg, expressie, kennis.

2. Kies voor veelvormig, concreet en ondergewaardeerd erfgoed

- Niet prestigieus: glorieuze gebouwen, heldhaftige mythes
- Kies voor petit histoires
- Lokaal schoolerfgoed = gedeeld
- Veelvormig: gebouwen, voeding, juwelen, schilden, relikwieën, zegels, munten, meubelen, tapijten, muziek, voorwerpen, decoratie, mode, en media, kranten of internet.

3. Bouw meerdere perspectieven in

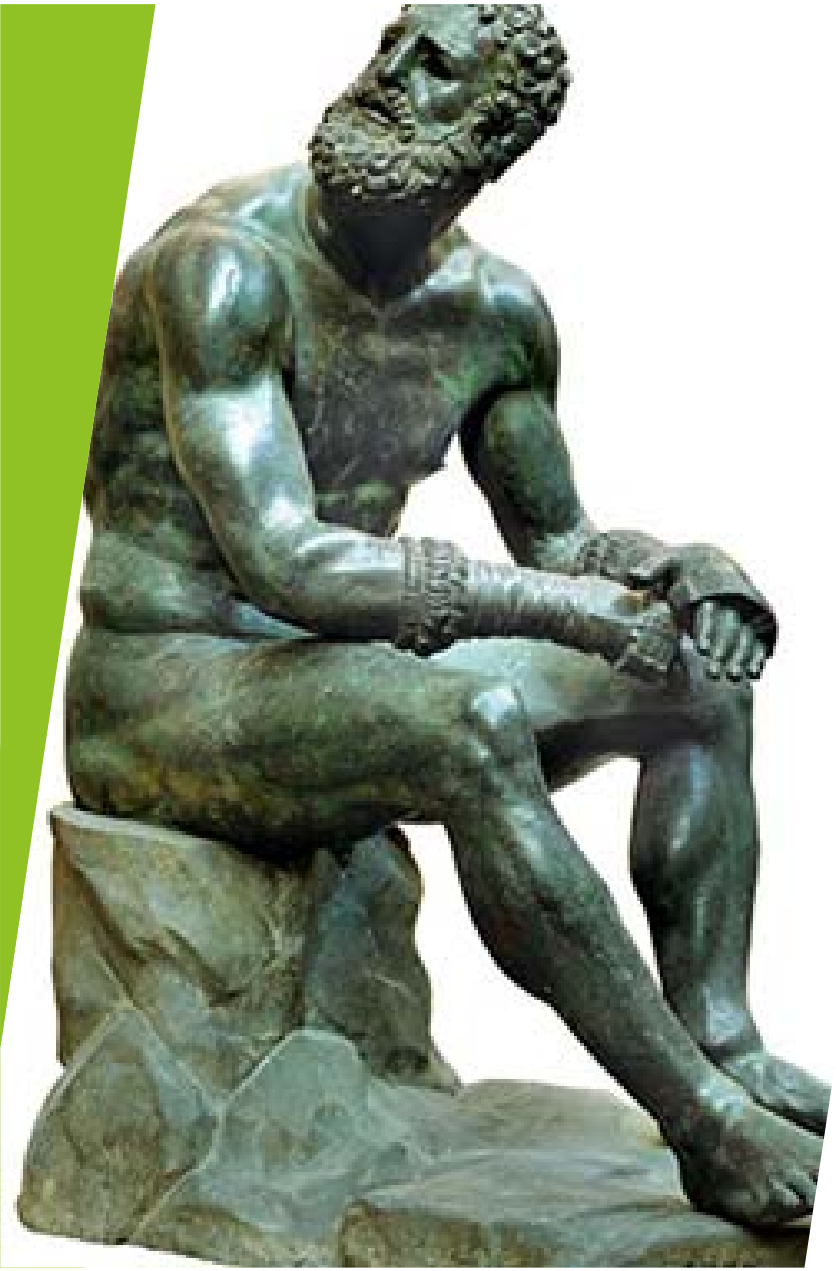
- Vermijd idealisering: bewerkt uitsluiting
- Meerdere visies, gewoontes, wereldbeelden, ideeën, controverses, invalshoeken, interpretaties, sociale groepen, …
- Ga actief op zoek

4. Maak diversiteit zichtbaar

- Een klas is nooit homogeen

- Benut verschillen in: religies, seksen, geaardheden, subculturen, kunstbelevingen, mediagebruik, leervermogen, thuissituaties, sociaaleconomische omstandigheden, sportploegen

5. Creëer een veilige ruimte of een forum

Mogelijkheid om forum te betreden en er af te gaan

Geen frontale klasopstelling: teams, gesprekscirkels, praatstok

Agonisme (Chantal Mouffe)

KIJKWIJZER DISCUSSIE
GRESPREKSREGELS

reksregels opgenomen die kunnen worden besproken in de evaluatie van een discussie.

AAL OP	• Vermijdt emotionele uitdrukkingen gezichtsuitdrukkingen, gebaren, ... • Stelt de eigen mening niet voor als feiten. • Profileert zichzelf niet als autoriteit over de controverse. • Eerbiedigt de toegewezen spreektijd.
SPECTVOL OP	• Laat anderen uitpraten. Onderbreekt anderen niet. • Vraagt het woord door zijn hand op te steken. • Luistert naar argumenten van anderen. • Vriendelijk ten opzichte van leerlingen die een andere mening hebben. • Leeft zich in in een ander standpunt. • Bestrijdt argumenten op de inhoud, speelt het niet op de persoon. • Vraagt andere leerlingen om hun mening. • Geeft leerlingen met een interessante inbreng complimenten. • Bemiddelt bij verschillen van mening • Gebruikt humor.
DOELGERICHT EN EF OP	• Haalt er geen zaken bij die er niet bij horen. Blijft bij het onderwerp. • Vat samen wat een ander gezegd heeft. • Bouwt voort op inbreng van leerlingen. • Geeft nieuwe informatie • Stelt mogelijke oplossingen voor.
CH KRITISCH EN KEND OP	• Baseert zijn mening op inhoudelijk juiste argumenten. • Nuanceert en heroverweegt door kritische vragen. • Vraagt om argumenten concreet te maken. • Vraagt naar persoonlijke ervaringen of voorbeelden. • Vraagt om verbanden te leggen met andere ideeën. • Benoemt verschillen en overeenkomsten. • Maakt inschattingen van de gevolgen van oplossingen.
TEN	• Gebruik van vage termen. • Gebruik van valse vergelijkingen. • Zich baseren op oncontroleerbare informatie. • Onbewezen meningen als feiten presenteren. • Vertekenen van andere leerlingen hun standpunten. • Lichtvaardige generalisaties

6. Bespreek verwachtingen en gespreksregels

Streng optreden tegen beledigingen, spot, onjuistheden, immoraliteit & onbeleefdheid

Streef naar gedragenheid & consensus over gespreksregels

Expliciteren en bijsturen van regels

7. Geef identiteit verschillende lagen

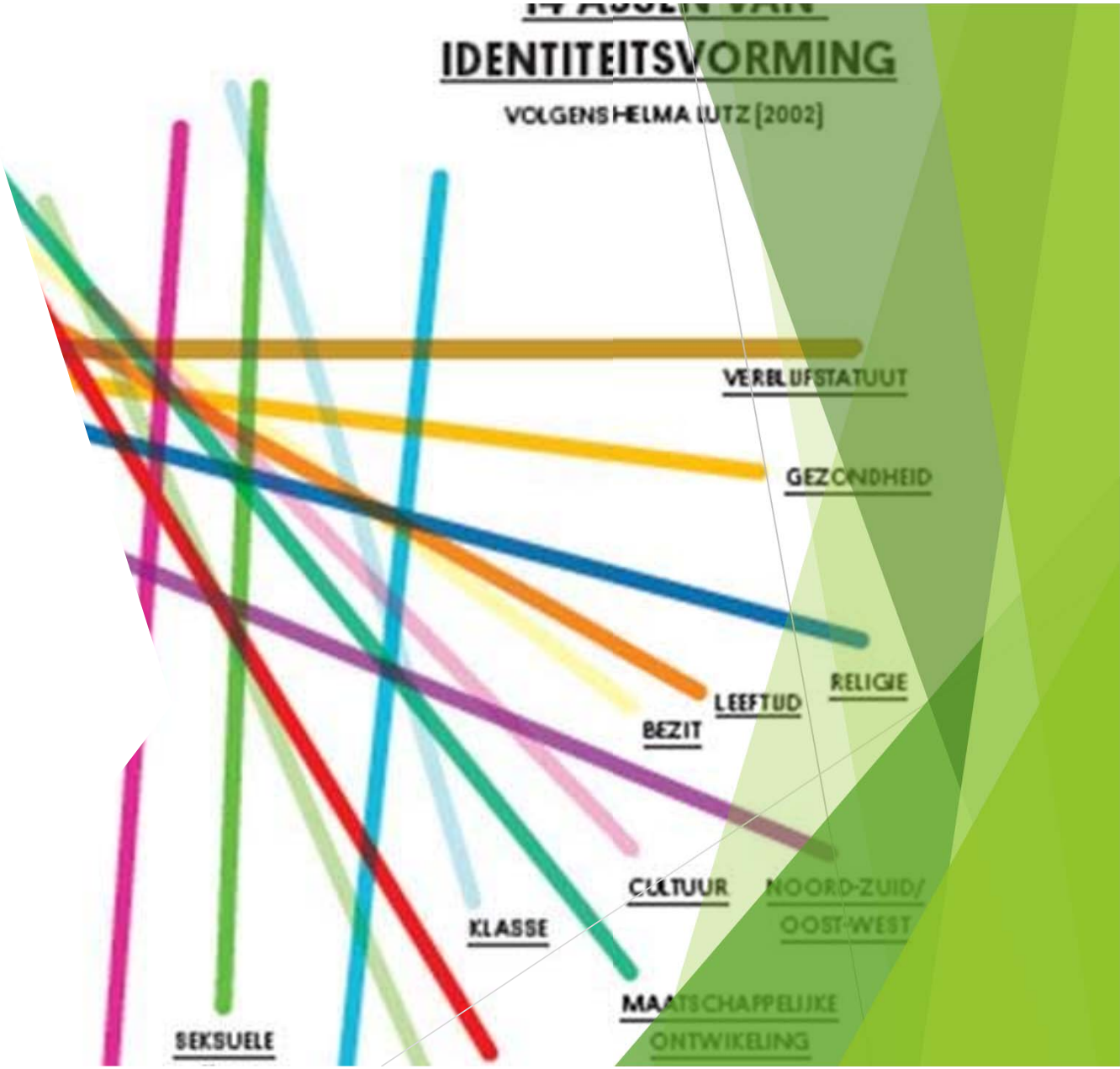
Vooroordelen tegenover groepen zijn menselijk

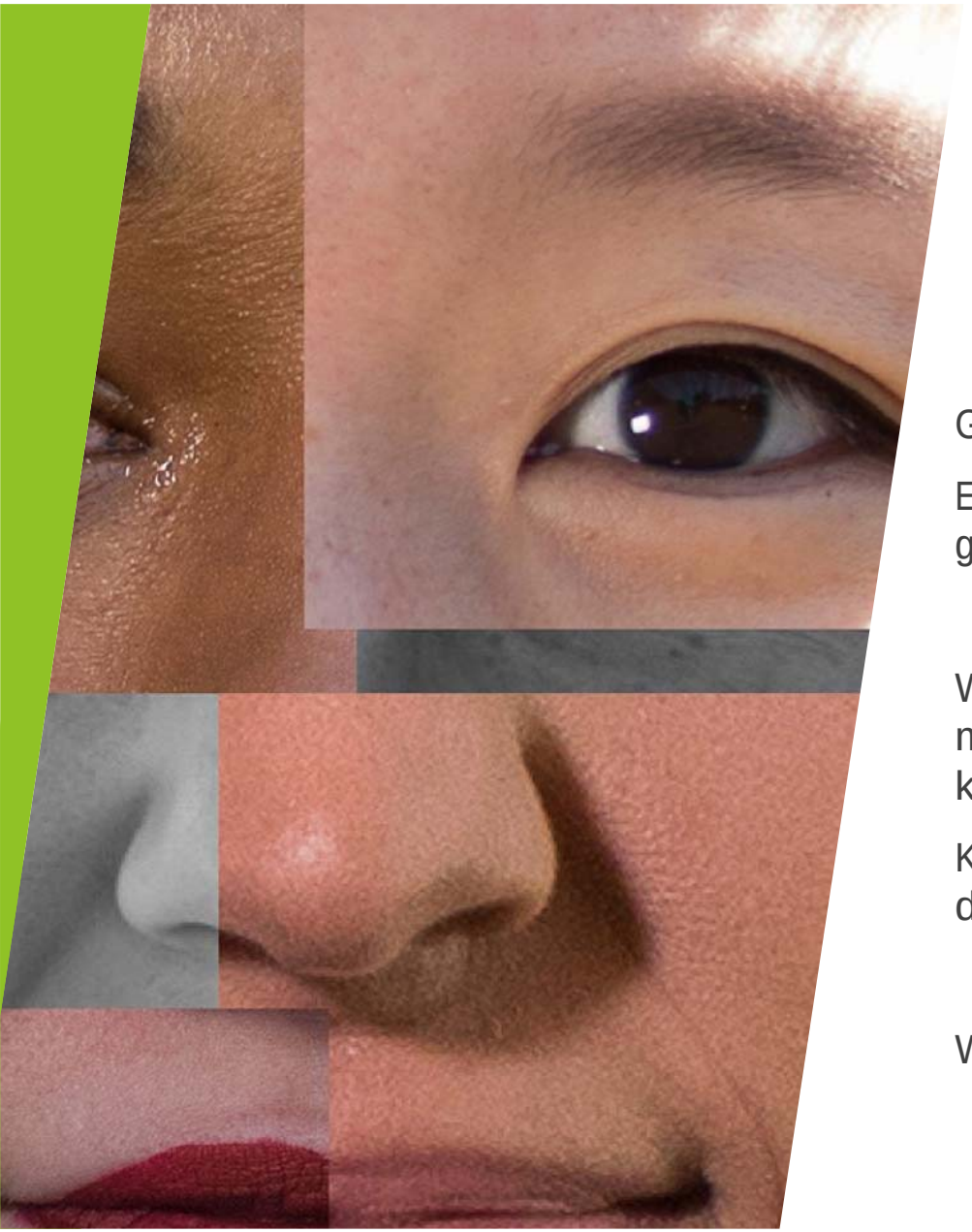
Stereotyperingen leiden tot wij-zij denken

Mensen behoren tot verschillende groepen

Identiteit heeft meerdere lagen of secties

Intersectionaliteit of kruispuntdenken

8. Streef naar gelijkwaardigheid niet naar gelijkheid

Groepen zijn niet gelijkwaardig

Er is een statusverschil tussen groepen

Wie geen rekening houdt met deze machtsdynamiek, stelt zich kleurenblind op

Kleurenblindheid leidt tot discriminatie

Werk met controversieel erfgoed

9. Creëer een meertalige leeromgeving

Talen met hoge en lage status; AN-dialect; laaggeletterdheid; anderstaligheid

Enorme taalverschillen

Iedereen dezelfde norm?

Stap af van taalassimilatie

Erfgoed = taal

Werk met scaffolds

Aan welk principe besteed jij veel aandacht in je lessen?

1. Kies voor een verbindend thema
2. Kies concreet, ondergewaardeerd, lokaal en veelvormig erfgoed
3. Bouw meerdere perspectieven in
4. Maak de diversiteit in de klas zichtbaar
5. Creëer fysiek een veilige ruimte of ‘forum’
6.. Bespreek verwachtingen en gespreksregels
7. Geef identiteit verschillende lagen
8. Streef naar gelijkwaardigheid, niet naar gelijkheid
9. Creëer een meertalige leeromgeving

Aan welk principe wil jij meer aandacht besteden in je lessen?

1. Kies voor een verbindend thema
2. Kies concreet, ondergewaardeerd, lokaal en veelvormig erfgoed
3. Bouw meerdere perspectieven in
4. Maak de diversiteit in de klas zichtbaar
5. Creëer fysiek een veilige ruimte of ‘forum’
6.. Bespreek verwachtingen en gespreksregels
7. Geef identiteit verschillende lagen
8. Streef naar gelijkwaardigheid, niet naar gelijkheid
9. Creëer een meertalige leeromgeving

Proeftuin 4
4 pilootprojecten
4 ontwerpprincipes

Identiteit in Brusselse scholen

3/11/2021

Regina Assumpta, Anderlecht (BO)

- Doelgroep: zesde leerjaar
- Opdracht: museummuur/tijdslijn geschiedenis school + film
- Ideeën
  - Voorwerpen
  - Ferrariskaart + luchtfoto
  - Archief van school
  - Identiteitsladder
  - Familiequeeste
  - Maquette

Imelda, Sint-Jans-Molenbeek (SO)

- Doelgroep: 5 toerisme, TSO, 14 lln.
- Opdracht: rondleiding schoolgebouw 26 mei
- Thema's
  - Taalshift: meisjes om Frans te leren
  - Migratie
  - Dakterras: kanaal, industriële revolutie
  - Imelda & interreligiositeit
  - Fabrieksgebouw
  - Oorlog

www.slimerfgoed.be

Mater Dei, Sint-Pieters-Woluwe

- Doelgroep: 4de jaar Cultuurwetenschappen, kunstvormen, 16 lln.
  - Kunst-analyse, kunst als representatie van cultuur
- Opdracht: leerlingen kiezen kunstwerk dat identiteit school symboliseert
- Mogelijke thema's
  - Kerk Stokkel
  - Hippodroom
  - kunst/erfgoed als representatie samenleving
  - Kunst op school: identiteit school & kunst

Telescoop Laken

Identiteit vandaag

Identiteit in Brusselse scholen Ontwerpprincipes

- Vertrek van een duidelijke onderzoeksvraag
- Werk met meerstemmig schoolerfgoed
- Laat deelnemers creëren: geef een opdracht
- Faciliteer een interculturele dialoog

Hoe leerlingen zelf vragen laten formuleren?

- Trigger of prikkel die vragen oproept: foto's, cartoons, filmpjes, quotes, kunst, voorwerpen …
  - Welke trigger gebruik je om vragen op te werpen?
- Brainstormen: laat leerlingen brainstormen over het thema
- Bevragen: laat leerlingen zelf vragen stellen over het thema
  - Hoe laat je leerlingen zelf brainstormen/vragen stellen?

Brainstorm-technieken
Klassikaal < werkgroepen

Generate – Sort – Connect - Elaborate	Think –Pair – Chare	Placemat
Stille brainstorm of chalk-talk	Brain-writen: blad doorgeven	World café

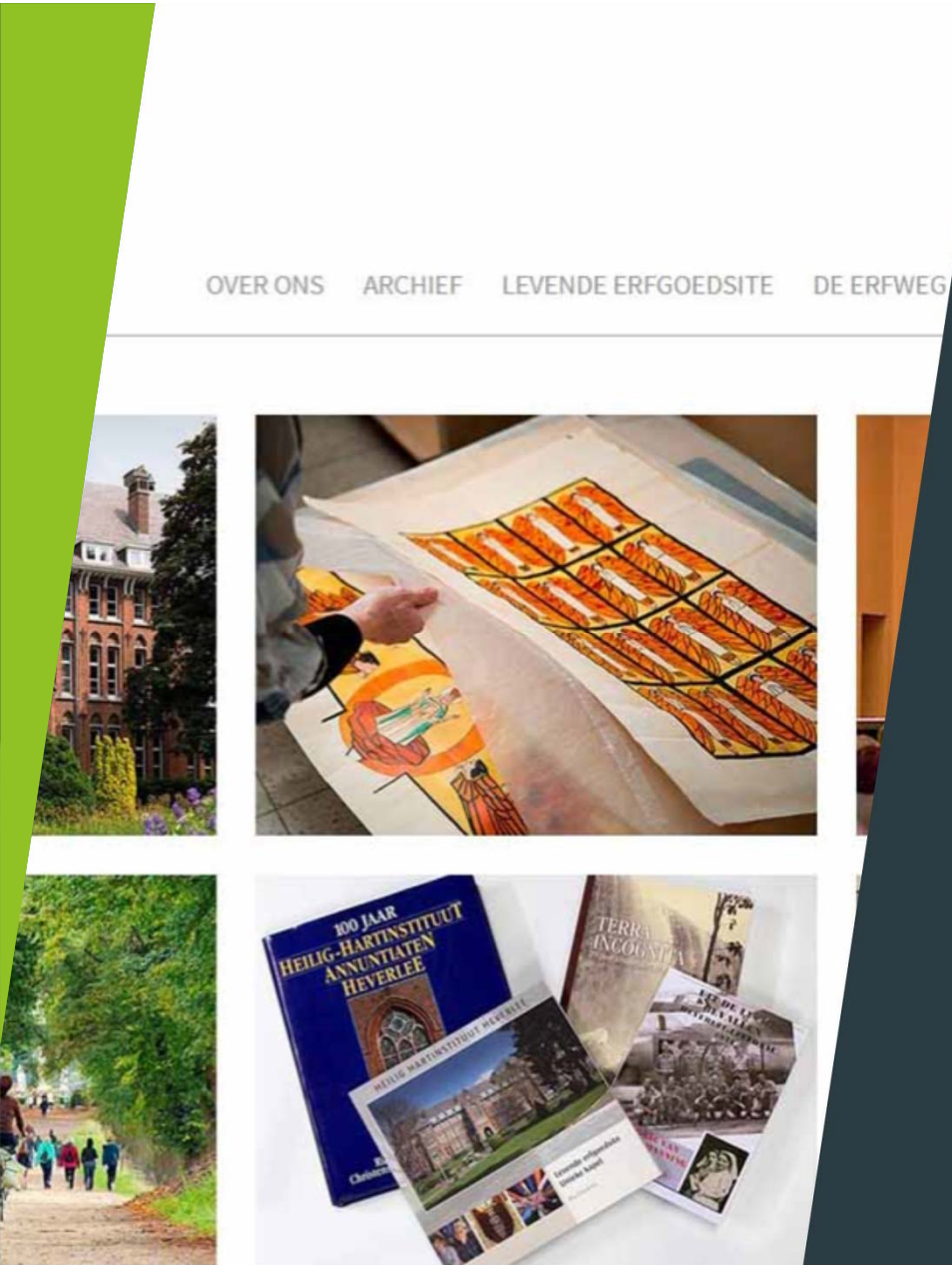
Question kit stakeholders of betrokkenen
Question kit verklaren
Question kit vergelijken
Question kit evalueren
Question kit fouten-analyse
Question kit exploreren
Question kit vooronderstellingen
Question kit oplossingen of opties
Question kit persoonlijke bijdrage

Question kits
= voorgestructureerde vragen

Identiteit in Brusselse scholen Ontwerpprincipes

- Vertrek van een duidelijke onderzoeksvraag
- Werk met meerstemmig schoolerfgoed
- Laat deelnemers creëren: geef een opdracht
- Faciliteer een interculturele dialoog

Type erfgoed?

Schoolerfgoed

Authenticiteit > prestige

Concreet: petit histoires & oral history

Veelvormig: gebouwen, voeding, juwelen, schilden, relikwieën, zegels, munten, meubelen, tapijten, muziek, voorwerpen, decoratie, mode, en media, kranten of internet.

www.slimerfgoed.be

Verkenning erfgoed

Via welke leeractiviteiten verkennen leerlingen het erfgoed/thema?

- Educatief spel, quizvormen
- Informatie-zoektocht, speurtocht
- Interviews afnemen
- Hoekenwerk
- Waarnemingsopdrachten
- Opdrachten met kunst/media: film, foto's, poëzie, posters, ...
- Bronnenstudie

Contrasteer

Gelijkenissen en verschillen

Vergelijken

Ordenen

Vreemd voorwerp

Perspectiefwissel

Contextwissel

IJsberg van een voorwerp

Hoe erfgoed verkennen? Enkele werkvormen

www.slimerfgoed.be

Identiteit in Brusselse scholen Ontwerpprincipes

- Vertrek van een duidelijke onderzoeksvraag
- Werk met meerstemmig schoolerfgoed
- Laat deelnemers creëren: geef een opdracht
- Faciliteer een interculturele dialoog

Poster	Architectuurtekening	Film	Website	Tentoonstelling	Collage
Beursstand	Geanimeerde kaart / tijdslijn	Krant	Rollenspel / theater	Presentatie	Discussie
	Archivering	Interviewtraject	Poëzie	Paper / onderzoek	

Mogelijke opdrachten

Backward design (Wiggins)

MET WELKE CREATIEOPDRACHT BEREIK IK MIJN DOELEN?	CREATIEOPDRACHT
WAT MOET IK AANBIEDEN OM TOT STERKE EINDPRODUCTEN TE KOMEN? (INHOUD, VAARDIGHEDEN, MEDIA)	INPUT
HOE STRUCTUREER IK DE VERSCHILLENDE ACTIVITEITEN?	OPBOUW

Scaffolds

Criteria:

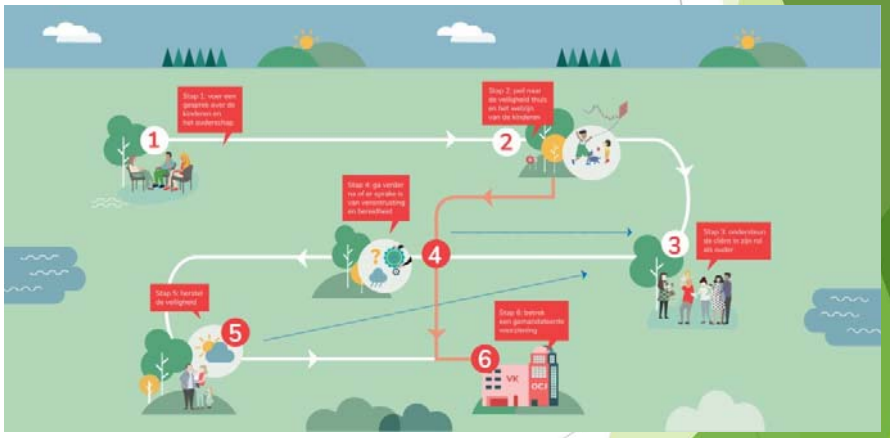
Wat verwacht je concreet?

Inhoudelijk & vormelijk

Stappenplan:

Hoe werk je aan je opdracht?

Identiteit in Brusselse scholen Ontwerpprincipes

- Vertrek van een duidelijke onderzoeksvraag
- Werk met meerstemmig schoolerfgoed
- Laat deelnemers creëren: geef een opdracht
- Faciliteer een interculturele dialoog

Faciliteer een interculturele dialoog

- Veilige ruimte
- Gespreksregels
- Identiteit in verschillende lagen: intersectionaliteit
- Gelijkwaardigheid
- Meertaligheid

Interculturele dialoog

Ster-oefening	Identiteitsladder	Meme of metafoor	Systeemmap van je identiteit
Landkaart van je identiteit	Stadswandeling	Levensverhaal op podcast	Beeldverhaal
Digital Storytelling	Familiequeeste	Wereldcafé	Stellingenspel

Contact en agenda

Wil u meer weten of samenwerken?
Neem dan zeker contact op!

Ria Christens (CEAH):
ria.christens@ce.annuntiaten.be

Joris Colla (KADOC-KU Leuven):
joris.colla@kuleuven.be

Leen Alaerts (UCLL):
leen.alaerts@ucll.be

26 mei: forumgesprek proeftuin 4

Binnenkort ook op de agenda:

- Forumgesprek proeftuin 2
- Startsessie proeftuin 3

Meer informatie volgt op
Slimerfgoed.be

SLIMERFGOED.BE

Cultureel Erfgoed
Annuntiaten Heverlee

KU LEUVEN KADOC

UC Leuven Limburg
MOVING MINDS

Vlaanderen
verbeelding werkt

Resultaten poll Dag van de Cultuureducatie

Wat is volgens u de belangrijkste meerwaarde van het gebruik van schoolerfgoed in het leerplichtonderwijs (1 keuze)?

Bevordert de interculturele dialoog · 7.1%	1 Votes
Bevordert de sociale cohesie · 7.1%	1 Votes
Leent zich tot een activerende didactiek · 7.1%	1 Votes
Stimuleert erfgoedbewustzijn · 28.6%	4 Votes
Stimuleert erfgoedzorg · 7.1%	1 Votes
Verrijkt de identiteitsvorming · 28.6%	4 Votes
Verrijkt het omgevingsonderwijs · 14.3%	2 Votes

Wat is volgens u de belangrijkste hindernis bij het gebruik van schoolerfgoed in het leerplichtonderwijs (1 keuze)?

Gebrek aan erfgoedzorg · 6.3%	1 Votes
Gebrek aan inspirerende voorbeelden · 25.0%	4 Votes
Gebrek aan inzetbare methodieken en tools · 31.3%	5 Votes
Gebrek aan partners uit de erfgoedsector · 6.3%	1 Votes
Moeilijke integratie in leerplandoelstellingen · 25.0%	4 Votes
Slechte toegang tot het erfgoed · 6.3%	1 Votes

SLIMERFGOED.BE